

A szociális bajok oka és orvoslása.

Megnyitó beszéd, elmondotta a kolozsvári Keresztény Munkás-Egyesületben
1906, február 18-án tartott felolvasó ülésen

Pál István,

apát-kanonok, tb. elnök.

A Szent Imre Egyesület egyik feladatává tette a szociáлизmus tanulmányozását és a keresztény szociálista mozgalmak támogatását. Erről akarunk bizonyosságot tenni azáltal is, hogy itt a keresztény szociálista egyesületben ezt az előadást rendezzük. Bevezetést én tartok és tarthatok is, mert én mind a két egyesületnek tb. elnöke vagyok.

Nem frázis, hanem szomorú valóság, amikor azt mondom, hogy ma forrongásban van úgyszólván az egész társadalom minden rétegében. A kötelékek, amelyek azt eddig összetartották, szakadó félben vannak; az összeomlás minden pillanatban bekövetkezhetik, aminek még a gondolata is remegésbe ejt. Hogy mit hoz a jövő, s talán már a közel jövő? azt ki lenne képes megmondani!

Forrongások, forradalmak különböző okoknál fogva sokszor voltak az emberiség életében annak története folyamán, de ilyen általános még soha sem fenyegette az emberiséget. Az ugynevezett szociáлизmus nem osztálykérdés, nem osztálymozgalom, hanem általános társadalmi. A jelenség megvan, az okát kutatják és részben meg is találták, de a baj orvoslása nehezen megy. Végoka mindezenekben abban rejlik, hogy az emberek elszakadtak Istentől és az ő törvényeitől. Ezt tagadni nem lehet.

* * *

Az emberiség egy a teremtésnél fogva és ismét egy lett a megváltásban. Erről azonban az idők folyamán nagyon megfélemltek az emberek, aminek káros következményei lettek és pedig az egész emberiségre különbözőképen.

Az ember bünbe esvén, kenyerét arcájának verejtékével kellett keresnie, aminek szükségképi következménye a vagyonbeli különbözet, amely a végletekbe csapott át; a szerfölött gazdagok mellett lettek a teljesen szegények. A végleteknek egymáshoz közelebb hozására hiányzott az emberekben a testvéri szeretet, a mire pedig őket a közös eredetnek figyelmeztetnie kellett volna.

Jézus az emberiséget a megváltásban újból testvérekké tevén, üdvösséges tanításokkal látta el, de az emberek nem mindenütt és nem mindenekben értették meg az ő tanítását, nem egyformán fogadtak szót neki. Pedig ha az ő tanítása szerint haladott volna az emberiség, boldog világ következett volna.

Jézus tanítása szerint minden embertársunkat úgy kell szeretnünk, mint önmagunkat. Így volt-e? így van-e? Dehogy volt, dehogy van; hiszen tele van az emberiség élete egymás ellen való agyarkodással, gyűlölködéssel, önzéssel, amelynél fogva magunkat előtérbe állítani s másokat leteperni törekszünk. Önzés uralkodik az egész emberiségben mindenfelé, amely egymással szembe állít és gyűlöletre ösztönöz az ellen, a kit utunkban állani gondolunk. Így van ez mindenkinél.

Mindent nem lehet elmondani, a mi a mai összezándorodottságot okozta, egyet azonban mégis legalább példa gyanánt felhozok:

Az embernek az eredeti bün következtében munkájával kell keresnie kenyerét, a munkás pedig méltó az ő bérére. Megkapta-e? megkapja-e azonban mindenkor a munkás az ő illő bérét? Dehogy kapta, dehogy kapja. Mennyi igazságtalanság, mennyi lelketlenség fordult elő a munkaadók részéről a munkással szemben? Az egyház hirdeti, hogy a szolgák és munkások bérének elvonása égbekiáltó bün, de biz ezt nagyon sokszor még figyelembe sem veszik. Így aztán szinte nem is lehet csodálkozni, ha a munkás elégtelen, elkeseredett.

Csakhogy aztán másfelől azt is be kell ismerni, hogy a cseléd és munkás is lelkiismeretlen rossz munkájával és kielégíthetetlen követeléseivel akárhányszor nagy károkat okoz munkaadójának.

A kölcsönös gyűlölködésnek tehát meg van mindakét oldalon az oka. Mindakét oldalon eltértek Jézus tanításától, elhanyagolták a keresztény vallás szellemétől, figyelmen kívül hagyják az egyház tanítását. Pedig az egyház az ő isteni tanításában megjelölte a helyes irányt, hirdeti az irányelveket, amelyek szerint az emberiségnek haladnia kell. Az emberiségnek a világmegváltó Jézus tani-

tása szerint kell igazodnia; Ő az út, az igazság és egyúttal az élet is; a ki Ő utána jár, nem jár sötétségben. Vissza tehát Jézushoz és a veszély elmúlik; megelegültség, béke, Isten békéje fog a jóakarató emberek közé visszaköltözni.

Mindenki látja, aki látni akar, hogy a közállapotok így nem maradhatnak, a hogy most vannak; hogy ezen változtatni kell. És lehet is változtatni véres forradalom nélkül is, csak akarni kell.

Azt várni, arra számítani, arra törekedni, hogy minden baj megszűnjék, hogy tökéletes vagyonegyenlőség következék be, ez hasztalan hiu erőlködés, mert a vagyonbeli különbség az eredeti bűnnek következménye, s a míg a világ fennáll, ez is meg lesz, azt elenyésztetni nem lehet és nem is kívánatos, mert hiszen a *magántulajdon az emberi törekvés és takarékoság legfőbb rugója.*¹⁾ Aki munkaképes, az tartozik munkájával szerezni meg kenyerét, azáltal tartani fenn önmagát; alamizsnára csakis a munkaképtelen szegény tarthat igényt.

Mérsékelni azonban a vagyoni különbséget és enyhíteni az ebből származó bajokon lehet, sőt kell is. Szeretnie kell az embernek Jézus tanítása szerint embertársát mint önmagát, másét nem kívánni, mindenkinek a magáét megadni; s meggondolni, hogy Jézus a szegénységet és munkát saját életével megszentelte. Ez a szellem a közállapotokat lassankint reformálni, restaurálni fogja.

A keresztény szociálista program is ezeken az elveken alapszik, ebben a szellemben van kidolgozva s annak a valósításától sok jót várhatunk. Részünkről készséggel működünk érdekében közre.

* * *

Zárszó. Előadásainkban rámutattunk a szociális bajok okaira s megjelöltük az irányt is, amelyben azok orvosolhatók, amely semmi egyéb, mint a Jézus által hirdetett tanok szerint való igazodás fent és alant mindenütt. És ha nem Jézus tanítása szerint igazodunk, ezért ki a hibás? Jézus-e? Ő reá kell-e haragudni, Őt kell-e gyűlölni azért, mert az ő tanítását nem tartják meg?

A Jézus tanítását őrző keresztény egyház egyfelől a tulajdonjogot védi, másfelől azonban a szegénységet ajánlja, azt boldogságnak tartja s a gazdagokról Jézussal azt mondja, hogy nehéz nekik bejutni menyországba, ha vagyonukból nem alamizsnálkodnak

¹⁾ A ker. szoc. programból.

a szegények felsegítésére. Ime az üdvözítő tanítás, amely képes a társadalmat egyensúlyban tartani. Már most ki a hibás? Jézus-e, a ki így tanít? vagy az, a ki az ő tanítását nem tartja meg?

Nem teszek fel több kérdést, hanem kimondom határozottan, hogy nem Jézus a hibás, hanem azok, akik az ő tanítását nem tartják meg, akár gazdagok legyenek azok, akár szegények, akár munkaadók, akár munkások. Az emberiség mindennemű bajai csakis Jézus tanításában találhatnak biztos orvoszerre.
